

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om skada, ådragen i militärtjänst

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att lagen om skada, ådragen i militärtjänst ändras så att mottagarna av ersättningen obereonde av kön skall ha samma rätt till de ersättningar som beviljas med stöd av lagen. Dessutom föreslås att den invaliditetsgrad som berättigar till ersättning för redskap och anordningar som hör till bostaden samt för ändrings-

arbeten i bostaden sänks från 30 % till 20 %.

Propositionen ansluter sig till budgetpropositionen för 1997 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen avses träda i kraft vid ingången av 1997.

MOTIVERING

1. Nuläge och föreslagna ändringar

1.1. Allmänt

Med stöd av lagen om skada, ådragen i militärtjänst (404/48, nedan militärskadelagen) beviljas ersättning för skada, sjukdom, död eller försvinnande som inträffat före 1991 i krigstjänst eller under därmed jämförbara förhållanden samt i beväringstjänst. I fråga om skador och sjukdom som efter det inträffat i beväringstjänst och i vissa andra tjänstgöringsförhållanden tillämpas lagen om olycksfall i militärtjänst (1211/90), som trädde i kraft den 1 januari 1991.

Som ersättning enligt militärskadelagen beviljas den skadade eller insjuknade sjukvård, dagpenning, livränta och tilläggsränta, hans anhöriga försörjningspension och tilläggsförsörjningspension samt dödsboet begravningshjälp. Dagpenning med stöd av militärskadelagen beviljas i praktiken inte längre.

Fortlöpande livränta enligt militärskadelagen till följd av skada eller sjukdom som

inträffat under kriget betalas till ca 32 000 personer, av vilka andelen kvinnor är 900. Dessutom betalas ersättning enligt nämnda lag till ca 3 000 personer som skadats eller insjuknat i beväringstjänst i fredstid eller i Förenta nationernas fredsbevarande verksamhet.

1.2. Samordning av ersättningskyddet

Militärskadelagen är en speciallag som med beaktande av värnpliktens och krigstjänstens karaktär gäller främst medborgare av manligt kön. När lagen stiftades 1948 var utgångspunkten den att det är mannen som är familjens huvudsakliga försörjare och som svarar för utkomsten. Av detta skäl försätter den gällande lagen i vissa fall ersättningsmottagarna i olika ställning, beroende på antingen sökandens eller de anhörigas kön.

Lagens 5 § stadgar om begreppet anhörig när det gäller att fastställa ersättningskyddet. Enligt 1 punkten avses med make äkta man dock endast om han på grund av oförmåga till arbete eller förvärv och av medel-

löshet underhålls av sin hustru. Enligt 2 punkten avses med anhöriga bl.a. föräldrar, om deras enda son eller minst två barn dött eller försvunnit.

Lagens 9 § stadgar om förhöjning av livräntan. Dagpenning och livränta betalas till den som skall försörja sin maka och i 5 § avsedda barn under sjutton år.

Lagens 15 § stadgar om sökande av försörjningspension för efterlevande hustru och i 5 § avsett barn under sjutton år.

Det föreslås att de nämnda lagrummen ändras så att ersättningsmottagarna oberoende av kön skall ha samma rätt till ersättning. Dessutom skall den svenska lydelsen av 5 § 2 punkten i lagen ändras så att den motsvarar modernt språkbruk.

Det föreslås att i lagens ikraftträdelsestadgande regleras olika sätt att ansöka om ersättning i de fall då en änklings söker om försörjningspension när maken avlidit före lagens ikraftträdande. Om föräldrarna önskar försörjningspension då det enda barnet, en dotter, dött till följd av krig, måste även de ansöka om detta särskilt. Om den ansökan om försörjningspension som gäller nämnda änklings eller dotter blir anhängig inom ett år efter att lagen trätt i kraft, betalas ersättningen tidigast från lagens ikraftträdande. På basis av en ansökan om försörjningspension som blivit anhängig senare än detta beviljas ersättningen tidigast från och med ingången av det kalenderkvartal när ansökan har inkommit.

1.3. Ändringsarbeten i bostaden

Enligt gällande lag kan till en skadad eller insjuknad vars invaliditetsgrad är minst 30 procent betalas ersättning för redskap och anordningar som hör till hans bostad samt för ändringsarbeten i bostaden. Behovet av ändringsarbeten i bostaden påverkas förutom av de sjukdomar och ersättningar för vilka ersättning betalts även av andra sjukdomar och skador, som i sökandenas åldersgrupp är jämförelsevis allmänna. En sänkning av invaliditetsgraden, som är en förutsättning för

ersättningen, skulle innebära att flera personer klarade sig hemma och skulle dessutom bidra till att skjuta upp eller t.o.m. förhindra att personerna i fråga måste tas in för slutenvård. Till följd av detta föreslås att gränsen för den invaliditetsgrad som berättigar till ändringsarbeten i bostaden sänks till 20 %.

2. Propositionens verkningar

En samordning av ersättningskyddet och en sänkning av invaliditetsgraden, som är en förutsättning för att ändringsarbeten i bostaden skall berättiga till ersättning, ökar statens utgifter på årsnivå med uppskattningsvis 8 milj. mk.

Propositionen medför inte några verkningar i fråga om organisationen eller personalen vid statskontoret, som behandlar ersättningsärendena.

3. Beredningen av propositionen

Social- och hälsovårdsministeriet tillsatte den 25 oktober 1995 en arbetsgrupp vars uppgift bl.a. var att på basis av initiativ från veteranorganisationer, i anslutning till projekt gällande det 80-årsjubileum som firas med anledning av vårt lands självständighet, utarbeta förslag till de veterananslag som skall upptas i budgetpropositionen för 1997. Föreliggande proposition, som baserar sig på arbetsgruppens förslag, har beretts som tjänsteuppdrag vid social- och hälsovårdsministeriet.

4. Ikraftträdande

Propositionen ansluter sig till budgetpropositionen för 1997 och avses bli behandlad i samband med den.

Lagen föreslås träda i kraft den 1 januari 1997.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av lagen om skada, ådragen i militärtjänst

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 5 § 1 mom. 1 och 2 punkten, 6 § 3 mom., 9 § 1 mom. och 15 § 2 mom. lagen den 28 maj 1948 om skada, ådragen i militärtjänst (404/48),

dessas lagrum sådana de lyder, 5 § 1 mom. 1 och 2 punkten i lag av den 9 februari 1962 (138/62), 6 § 3 mom. i lag av den 31 december 1985 (1116/85), 9 § 1 mom. i lag av den 17 december 1993 (1225/93) samt 15 § 2 mom. i lag av den 3 december 1965 (622/65), som följer:

5 §

Med anhöriga avses i denna lag:

- 1) make samt barn under sju ton år;
- 2) föräldrar, om deras arbets- eller förvärvsförmåga och förmögenhet är så liten att de saknar skäligt underhåll, och andra underhållspliktiga anhöriga som kan sörja för underhållet saknas samt, då det är fråga om försörjningspension, även föräldrar, om deras enda barn eller minst två barn dött eller försvunnit under sådana förhållanden att ersättning på grund av detta skall betalas enligt denna lag; samt

6 §

Till en skadad eller insjuknad vars invaliditetsgrad är minst 20 procent kan betalas ersättning för redskap och anordningar som hör till hans bostad samt för ändringsarbeten i bostaden.

9 §

Dagpenning och livränta betalas till den

som skall försörja sin make och i 5 § avsedda barn under sju ton år, förhöjd med 30 procent av dagpenningen eller livräntan för den första anhöriga och med 20 procent för varje följande anhörig. Har den skadades eller insjuknades invaliditetsgrad fastställts till minst 80 procent, betalas dagpenning eller livränta dock förhöjd med 60 procent för den första anhöriga.

15 §

Rätten till försörjningspension för efterlevande make och i 5 § avsett barn under sju ton år, med undantag av i samma paragrafs 2 mom. nämnt, utom äktenskapet fött barn, är icke beroende av ersättningsansökan, såframt ersättningsärendet till annan del anhängiggjorts vid statskontoret. I annat fall skall om försörjningspension ansökas särskilt för sig.

Denna lag träder i kraft den

Den efterlevande maken skall särskilt an-

söka om försörjningspension om hans maka som varit berättigad till ersättning enligt lagen om skada, ådragen i militärtjänst avlidit innan denna lag har trätt i kraft.

Försörjningspension som på ansökan skall betalas med stöd av denna lag utbetalas från och med ikraftträdandet av denna lag, om ärendet har blivit anhängigt inom ett år

från det att lagen har trätt i kraft. Om ärendet blir anhängigt efter denna tidpunkt, betalas försörjningspensionen tidigast från och med ingången av det kalenderkvartal under vilket ärendet har anhängiggjorts.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.

Helsingfors den 4 oktober 1996

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Minister Terttu Huttu-Juntunen

Lag

om ändring av lagen om skada, ådragen i militärtjänst

I enlighet med riksdagens beslut

ändras 5 § 1 mom. 1 och 2 punkten, 6 § 3 mom., 9 § 1 mom. och 15 § 2 mom. lagen den 28 maj 1948 om skada, ådragen i militärtjänst (404/48),

dess lagrum sådana de lyder, 5 § 1 mom. 1 och 2 punkten i lag av den 9 februari 1962 (138/62), 6 § 3 mom. i lag av den 31 december 1985 (1116/85), 9 § 1 mom. i lag av den 17 december 1993 (1225/93) samt 15 § 2 mom. i lag av den 3 december 1965 (622/65), som följer:

Gällande lydelse

5 §

Med anhöriga avses i denna lag:

1) make samt barn under sjutton år, *äkta man dock blott om han på grund av oförmåga till arbete eller förvärv och av medellöshet underhålles av sin hustru;*

2) föräldrar, därest deras arbets- eller förvärvsförmåga och förmögenhet äro så ringa, att de sakna skäligt underhåll, och andra underhållspliktiga anhöriga icke finnas, som kunna draga försorg därom, samt då fråga är om försörjningspension, även föräldrar, såframt deras enda son eller minst två barn dött eller försvunnit under sådana förhållanden, att på grund därav ersättning skall utgå enligt denna lag; samt

Föreslagen lydelse

5 §

Med anhöriga avses i denna lag:

1) make samt barn under sjutton år;

2) föräldrar, om deras arbets- eller förvärvsförmåga och förmögenhet *är så liten* att de *saknar* skäligt underhåll, och andra underhållspliktiga anhöriga som *kan sörja för underhållet saknas* samt, då det är *fråga* om försörjningspension, även föräldrar, om deras enda *barn* eller minst två barn dött eller försvunnit under sådana förhållanden *att ersättning på grund av detta skall betalas* enligt denna lag; samt

6 §

Till skadad eller insjuknad vars invaliditetsgrad är minst 30 procent kan utges ersättning för redskap och anordningar som hör till hans bostad samt för ändringsarbeten i bostaden.

Till en skadad eller insjuknad vars invaliditetsgrad är minst 20 procent kan utges ersättning för redskap och anordningar som hör till hans bostad samt för ändringsarbeten i bostaden.

9 §

Dagpenning och livränta betalas till den som skall försörja sin make och i 5 § avsedda barn under sjutton år, förhöjd med 30 procent av dagpenningen eller livräntan för den första anhöriga och med 20 procent för varje följande anhörig. Har den skadades eller insjuknades invaliditetsgrad fastställts till minst 80 procent, betalas dagpenning eller livränta dock förhöjd med 60 procent för den första anhöriga.

9 §

Dagpenning och livränta betalas till den som skall försörja sin *make* och i 5 § avsedda barn under sjutton år, förhöjd med 30 procent av dagpenningen eller livräntan för den första anhöriga och med 20 procent för varje följande anhörig. Har den skadades eller insjuknades invaliditetsgrad fastställts till minst 80 procent, betalas dagpenning eller livränta dock förhöjd med 60 procent för den första anhöriga.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

15 §

Rätten till försörjningspension för efterlevande hustru och i 5 § avsett barn under sju-tton år, med undantag av i samma paragrafs 2 mom. nämnt, utom äktenskapet fött barn, är icke beroende av ersättningsansökan, såframt ersättningsärendet till annan del anhängiggjorts vid statens olycksfallsbyrå. I annat fall skall om försörjningspension ansökas särskilt för sig.

Rätten till försörjningspension för efterlevande *make* och i 5 § avsett barn under sju-tton år, med undantag av i samma paragrafs 2 mom. nämnt, utom äktenskapet fött barn, är icke beroende av ersättningsansökan, såframt ersättningsärendet till annan del anhängiggjorts vid *statskontoret*. I annat fall skall om försörjningspension ansökas särskilt för sig.

Denna lag träder i kraft den

Den efterlevande maken skall särskilt ansöka om försörjningspension om hans maka som varit berättigad till ersättning enligt lagen om skada, ådragen i militärtjänst avlidit innan denna lag har trätt i kraft.

Försörjningspension som på ansökan skall betalas med stöd av denna lag utbetalas från och med ikraftträdandet av denna lag, om ärendet har blivit anhängigt inom ett år från det att denna lag har trätt i kraft. Om ärendet blir anhängigt efter denna tidpunkt, betalas försörjningspensionen tidigast från och med ingången av det kalenderkvartal under vilket ärendet har anhängiggjorts.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.